

Natália Gajdošíková, 23 rokov, Svidník

O zubatých, ušatých a talpaskulách

Slnko sa rýchlo predieralo pomedzi husté liany a papradie a otepľovalo príjemný nočný vánok. Hlasné chrápanie otriasalo jednoizbovými kamennými chatrčami. Nejednen by dosvedčil, že uvidel ich slamené strechy, ako sa pri každom hlasnom odfukovaní nadvihli a počas chrápania klesli.

Trrrrrne! Rozozvučal gong malé údolie. Zvuk hlbokého spánku ustal výmenou za pazvuky praskania kĺbov, grgania, prdenia a nekonečného zívania. Dvere zakvílili v pántoch a z tmavej diery vykročili do nového dňa obrovské zelené stvorenia. Len pred chvíľou sa vykotúľali z kamenných lavíc. Lenivo sa jeden po druhom šinuli z príbytkov, pričom v jednom z nich ich prespávalo aj päť. Vystreli sa a znova si ponat'ahovali svalnaté údy ovenčené spleťou hrubých žíl. Dolné zožltnuté tesáky im vyčnievali spod ovísajúcej gamby. Vekom sa predlžovali a ohýbali až sa najstarším takmer dotýkali líc. Od úplnej nahoty ich delili iba obnosené kožušiny lanami priviazané o pás. Niektorým telá zdobili tetovania natrené bielou farbou. Chvíľu sa nadychovali sviežeho ranného vzduchu a popri tom vyplňovali zašlé hlieny, čo im stiekli počas noci do hrdla alebo prstami dolovali niekoľkomesačný ušný maz.

Aj Torgan sa práve snažil vyloviť tvrdú hrudu zo zvukovodu, no ako vždy, aj teraz bezvýsledne. Po chvíli trápenia iba nad tým mávol rukou, poškrabal si bosé svrbiace päty o ostré kamenie a nasledoval ostatných. Pridal sa do dlhého radu a čakal, kým aj jemu skončí v ruke lopata a krompáč. Hodil ich do železného vozíka tak silno, až na spodku ostala výdutinka. Presne taká, akými bolo obsiate dno každého jedného vozíka. Zhlboka sa nadýchol, zapchal si nos a hlasno zapískal cez uši. Čakal, až sa z obrovskej nory neďaleko bane do'arbe talpaskula. Veľké štvornohé stvorenie vystrčilo nos z diery a slepo, spoliehajúc sa na čuch, sa terigala k Torganovi. Široké laby a dlhé hrubé pazúry zahnuté do oblúka jej na rýchlosti nijako zvlášť nepridali. Nechávala za sebou kúdole prachu a špiny, ktoré jej opadávali z čiernej hustej srsti, drsnej ako kefa. Každé ráno ho natešeným pískaním zdravila: Ou! Ou! Preto ju aj Torgan začal volať Oula. Jeho obľúbenkyňa s krásne zaoblenými drobnými uškami. Zapriahol ju k vozíku a odviedol do práce.

„Nezabudni na svinstvo,“ upozornil ho Naguk. Lakt'om sa opieral o sud pred vchodom do bane. S hubou plnou zošúl'anej paprade kresal o seba kamene v snahe zapáliť bylinu. Torgan na varovanie mlčky prikývol. Obrovskou rukou čapol do suda s vodou a vytiahol odtiaľ neforemný slizký priehľadný zdrap rôsolu. Napľul naňho a pricapil si ho na ksicht.

„Ideš! Potvora!“ zahrnel Torgan a tresol talpaskulu po papuli, keď sa snažila ukoristiť si jeden z fialových drahokamov, ktoré vyhrabala. Naložil ich na lopatu a šupol do vozíka

k ostatným. Pažravé stvorenie. Keby mohla, sama by prekopala celé podzemie krížom krážom. Ozlomkrky sa rozbehla hlbšie do tunela a začala ryť ďalšiu dieru. Ako hrabala, uvoľňovala zeminu všade navôkol aj s kryštálmi. Spod laby jej vtedy vyfučala para a Torgan si rýchlo pritlačil svinstvo na ústa. Malo ho to chrániť pred otravou a kázali mu to mať stále na ústach a nose. Ťažko sa mu v tom dýchalo, preto zvyčajne si to iba prehodil cez plece a používal podľa potreby.

Oula sotva vyhrabala jedny, už ňuchala ďalšie a ťahala Torgana hlbšie do tmavého tunela. Tam ju ale nepustil. Nedorástol tam svetielkujúci sliz. Potiahol zviera opačným smerom a nechal ju hľadať v stene oproti. Oula sa celou váhou zaprela do zeminy. Tá sa zasypala a zviera sa náhle prepadlo do dutého priestoru. Z bohatého nálezu začala hlasno pišťať a ozlomkrky do seba hltat' kryštály. Torgan ju chcel potiahnuť dozadu, no vtedy sa spod jej brucha uvoľnil silný prúd plynu. Prudko sa rozkašľal a šmátral po svinstve. Slizká handra sa mu zošmykla zo svalnatého a jazvami opletaného pleca. Našiel ju, až keď sa plyn dávno spojil so vzduchom. Nasadil si ho a lopatou začal trieskať Oulu po nahom chvoste, aby mu nechala aspoň niečo.

Baňu opustil až keď bol vozík naplnený. Lúče slnka už nedočiahli zem a svet naokolo osvetľoval oheň z fakiel. Odhodil svinstvo z úst naspäť do suda. Pred vchodom ho už čakala výplata. Chudé dlhovlasé stvorenia so smiešne špicatými ušami a bledými tvármi každému podávali dva kožené mešce. Natrčil dľaň a vyhladovaný sa pobral na večeru, kde rovnaké tvory nakladali jedlo na veľké drevené dosky. Postavil sa do fronty. Rad sa pomaly vliekol a vlnil ako červy, ktoré im zalievali hnedočiernou omáčkou. Samozrejme, až po zaplatení jedným mešcom.

Sadol si do trávy, špinavými prstami naháňal zvíjajúci sa pokrm, máčal ho do omáčky a ticho prežúval. Ani ostatným nebolo veľmi do reči. Prácu vykonali a jedlo sa im prevaľovalo v žalúdkoch. Čo viac si mohli priať? Vtedy zarachotil gong a do tábora pricestovalo zo desať vozov privádzajúcich nových baníkov. Mlčky sledovali, ako ich spútaných vedú dozadu do obrovskej budovy, ktorej steny tvorili kmene šiestich mohutných stromov. Konármi sa medzi sebou prepletali a hustými korunami nedovolili nikomu nazrieť dovnútra. Nepamätal si, žeby tam niekedy vstúpil. Jeden baník odrazu vyhrkol kopu nadávok, postavil sa a na plné hrdlo zreval na toho chudučkého tvora. Hodil tácku s červami o zem tak silno, až sa zlomila vo dvoje. Potom ho obišiel a zobral si z voza pečené mäso. Nikdy predtým si ho nevšimol. Držali ho zopár metrov ďalej od ich pokrmu, zahalené veľkými listami. Robotník si s mäsom v ruke sadol neďaleko Torgana.

Natália Gajdošíková, 23 rokov, Svidník

„Ach, jaj,“ vzdychol Naguk za Torganovým chrptom. Urobil si pohodlie a ľútostivo nabodával červíkov na rozštiepené dlhé nechty.

„Chudák Gujek.“

Mlčky prikývol, hoci ho nepoznal, nieto ešte dôvod, prečo by ho mal ľutovať. Pomaly dojedli a pobrali sa do príbytkov. Cestou zaplatili za prespatie druhým mešcom. Urobený Torgan vošiel s ďalšími piatimi do prvej voľnej chatrče a zvalil sa na jednu z piatich kamenných lavíc – jediný nábytok v príbytku. Nahrubo vytesané vyčnievali do priestoru po celom obvode. Netrvalo dlho a chatrče sa opäť otriasali chrápaním.

... ..

Torgana zobudil až hlasný jakot záhadného tvora. Odušu vrešťal na celé údolie akoby ho zaživa párali. Celý prepotený sa posadil na lôžko. Všetci ostatní ešte tvrdo spali. Chvíľu pozeral do tmy a rozmýšľal nad snom o záhadnej žene. Stála pred malou chalúpkou postavenou z obrovských zubov a kožušín. Pramene tmavých vlasov vo vlnách padali na obnažené plecia a treli sa o jednoduché kožené šaty. Tie zahaľovali dva plody ženskosti a nechávali Torgana domyslieť si detaily. Krk aj zápästia jej zdobili šperky z opracovaných kostných úlomkov. Ruky a dekolt skrášľovali ornamentey bielej farby kontrastujúce s jemnou zelenou pokožkou. Hotová krásavica. Mávala naňho veľkými mihalnicami a volala do útulného domčeka. Popukal si boľavé kĺby a hlasno si odgrgol. Jeho samého naplo z odporného zápachu. Obraz ženy mu neschádzal z pamäte. Poznal ju?

Nakoniec tvrdý spánok spolubývajúcich prerušil až gong. Ako na povel sa prebudili a pomaly postavili z kamenných lôžok. Torgan im zaželal dobré ráno, no nikto mu nevenoval pozornosť. Neprítomne vychádzali z chatrče sprevádzaní pazvukmi telesných potrieb. Nechápali to. Zmätený ich nasledoval von až do bane. Zobral si od chudučkových stvorení lopatu a krompáč, hodil ich do vozíka a zapískal na Oulu. S pišťaním sa k nemu náhlilo nemotorné zviera. Pohladil ju a vtedy si všimol natrhnutú pravú ušnicu. Zháčil sa. To predsa nebola jeho Oula. Obzrel sa za ďalšími talpaskulami, ktoré sa valili dole brehom k ďalším baníkom. Chvíľu chodil od jedného robotníka k druhému a skúšal nájsť svoje zviera. Nikto z nich mu ale nebol ochotný pomôcť. Jednoducho si ju zapriahli a bez slova sa dali do roboty. Torgan sa ešte pokúšal pozrieť im na uši, no bolo to márne. Všetky vyzerali na chl p rovnako. Zobral si teda túto a zapriahol ju do vozíka.

„Nezabudni na svinstvo,“ radil mu Naguk so zošúľaným papradím v hube. Torgan sa zháčil.

„To si hovoril aj včera.“

Naguk nadvihol obočie. Podarilo sa mu vykresat' iskra a zapálit' tak zelenú bylinku. Jedným dlhým nádychom ju celú prepálil. Zahodil ohorok a pomaly vydýchol dym cez uši. Zreničky sa mu zväčšili a bielka pri okrajoch naberali čiernasty odtieň. Prikývol.

„Plyny zabíjajú. Musíš sa posilniť, dnes zjedz všetko.“

„Mňa predsa nezabili,“ oponoval. Naguk mávol rukou a zobral si druhú stonku spoza opaska.

„Bude pršať. Radšej choď.“

Zháčil sa. Čudák. Už-už chcel ísť do baní bez svinstva, no Naguk sa načiahol do suda a vlačil mu to do ruky. Predtým, než sa stratil v modrom šere hlbokoj štólne, pozrel sa smerom k oblohe, no okrem ďalekých tmavých korún stromov nič nevidel. Nepamätal si, žeby tu niekedy pršalo. Odkiaľ sa potom brala všetka vlaha? Zadumane si prezeral vysoké rastliny. Akoby ich videl prvýkrát v živote. Zatienili celé nebo, no on si na slnko pamätal. Aj na búrlivé mračná, ktoré dokázali potemniť oblohu. Bolo to už veľmi dávno, ale kedy?

Po necelej hodine zbierania drahokamov ho omrzelo mať svinstvo na hube. Práve sa doťahoval s talpaskulou a priesvitná želatína mu k tomu nepomáhala. Vykašľal sa na svinstvo, silno potiahol zviera za popruhy a posunul ju o niekoľko metrov dozadu aj s vozíkom. Pažravú beštiu to prekvapilo a aj Torgana samotného. Nevedel, že má v rukách takú silu. Zobral krompáč a tresol ním do steny. Tá sa pod tvrdým náporom rozmliaždila na tisíce drobných kúskov. Rýchlo pozbieral kryštály a pokračoval. Bolo v podstate jedno, kde sa ohnal krompáčom, odvšadiaľ vyletovali fialové drahokamy. Samotnému mu to šlo omnoho rýchlejšie. Nevedel kedy, už mal vozík plný. Plesol talpaskulu po kožušine a poháňal ju zo štólne. Tam mu dali druhý prázdny vozík a poslali naspäť do práce, no on otrčil dľaň. Vychudnuté stvorenie zakývalo špicatými ušami a nechápavo naňho pozrelo.

„Chcem svoju výplatu.“

Hodil mu dva mešce. Uviazal si ich okolo pása a znova sa pobral do práce. Na konci smeny vyhladovaný práskal zviera s druhým preplneným vozíkom. Vlastnoručne roztrhol postroj a poslal ho naspäť do nory. Vydrankal si ďalšie dva mešce. Natešený z toľkého zárobku si ich pohadzoval v ruke a načúval hrkotavému zvuku. Nedočkavo prešľapoval v dlhom rade. Sliny mu stekali po brade, keď konečne aj on došiel k bielovlasému chudučkému chlapíkovi. Ako vetvičku by ho mohol pokojne zlomiť vo dvojce holými rukami a použiť ho miesto špáradla. Hodil mu do voza dva mešce a rozkázal si veľký kus mäsa, ktorý bol aj dnes prikrytý pod plachtou tak, že nepozorné oko ho ľahko omínalo. Vytrhol mu ho z ruky, odhryzol si z neho a prežúvajúc si šiel sadnúť do trávy. Po chvíli si k nemu prisadol

Natália Gajdošíková, 23 rokov, Svidník

Naguk s porciou červov zaliatou omáčkou zo zeminy. Torgan ho ponúkol kusom svojho, no odmietol.

„Nemal si sa ulakomiť na lepšie jedlo.“

Ohriakol ho, aby si takéto reči strčil niekam hlboko. Naguk sa s ním nehádal. Iba mlčky prikývol.

„Chudák Worthag,“ zavzdychal.

To meno mu bolo známe, no nevedel si na nikoho konkrétneho spomenúť.

„Kto je to?“

„Aj on si včera zobral mäso.“

Prikývol, spomenul si na jeho hlasný pokrik.

„Poznáš tu veľa baníkov.“

Prstom sa hral s posledným červom. Konečne si ho nabodol na necht a zádušne si prezeral svetlú tekutinu, ako sa pomaly mieša s kúskami hliny.

„Nemalo ich byť toľko.“ Odgrgol si a už šmátral za opaskom po zelenej byline.

„Čo to páliš?“

„Všielik. Uzdraví všetko. Hlavne svedomie. Dobrú chuť.“

S tým sa postavil a pobral sa k mohutnému kmeňu neďaleko chatrčí. Keď sa Torgan zapozeral lepšie, uvidel v jeho strede nenápadné dvere a okná ukrývajúce sa medzi konármi. Predtým si ho nikdy nevšimol. Zavrel sa doň, koruny uzamkli dvere a on už nevyšiel. Torgan by nad tým aj viac rozmýšľal, no celodenná práca ho zmorila. Hlasno zívól a pobral sa s ostatnými do chatrčí. Ani nedbal, keď si od neho vyžiadali dva mešce za ubytovanie. Nohy ho ledva uniesli. Vpálil do prvej, ktorú videl a zvalil sa na posteľ. Tlačila ho, chladila a kebyže nebol tak ustatý, určite by sa radšej vyspal vonku na udupanej zemine. Natiahol sa na tvrdom lôžku, no spánok neprichádzal. Spolubývajúci už dávno vyludzovali hlasné zvuky. Myšlienkami zablúdil k žene z rána. Zdala sa mu povedomá. Musel ju už niekedy vidieť. Jej obraz sa dopĺňal. Odrazu ju okolo ramien objímali dvaja statní mladíci. Úsmevy a čierne oči určite zdedili po krásavici. Jeho manželke, Ylin. Starší niesol meno Worthag a mladší Gujek. Stelesnenia otcovskej pýchy. Prečo ich opustil? Prečo je tu v baniach? Čo sa stalo? Kolesá sa mu v hlave dali do pohybu a on tuho rozmýšľal a spomínal. Závoj nevedomosti pomaly stúpala. Obrazy minulosti sa vynárali, no chaoticky bez časového sledu. Tu sa s nimi hral, tam ich už učil loviť, teraz ich presviedčal na prvé kúsky dusenej zeleniny a odrazu sa lúčil. Kam išiel? Prečo? U Goraga prečo?!

Vojna. Odpovedal si nakoniec. Náhle spoznanie pravdy ho zamrazilo hlboko do kostí. Elfovia zaútočili na ich územie. On s tisíckami ďalších sa ponáhl'ali ich zastaviť. Útržky sa

Natália Gajdošíková, 23 rokov, Svidník

mu zjavovali z temnoty zabudnutia. Prestrašný rev zápasiacich bratov, keď polovicu tela im zachvátili plamene. Piesok pod nohami sa miešal s ich tmavozelenou krvou a menil na bahno. Sekeru mu zničili hneď na začiatku. V poslednej chvíli zdvihol ďalšiu od mŕtveho druha. Vytrhol mu ju aj s rukou visiacaou na rukováti. Telá boli všade. Pod nohami praskali ich kosti, ramenami sa trel o spotené svaly rozzúrených bratov a pred ním sa ďalší strácali v závoji prachu ničivej elfskej mágie. O chvíľu obklopil aj jeho a odrazu odvádiť sa naňho hrnuli elfovia. Nestíhal sa ani pozeráť, iba bezmyšlienkovito sekal a kántril a ich teplú krv ffkala po sebe a okolí. Nedokázal povedať, ako dlho odolával nátlaku. No odrazu akoby rozvíreným prachom sa prebil lúč svetla a všetko sa náhle vyjasnilo. Prach sa usadil a on s hrstkou ďalších ostali obklopený kopami mŕtvol. Ani jedna však nepatrila elfom. Tí zbabelci poblúznili ich myseľ a z diaľky sledovali, ako sa kántria navzájom, kým ich počty neboli zanedbateľné.

Pamätal si, ako ho zviazaného priviezli sem. Posledný obraz, ktorý sa mu rozhostil v hlave bol elf so žiarivými fialovými očami a temná hmla valiaca sa mu z úst a zahaľujúca všetko vôkol neho.

Musel odtiaľ utiecť. Zavrtel sa na lôžku, no údy ho nepočúvali. Nech sa snažil, ako chcel, svaly nemali v sebe jedinu štipku sily. Chcel zakričať, zobudiť ostatných a ukončiť tak toto prekliatie. No jediné, čo zo seba vydal, boli vzdychy prehlušené chrápaním. Takto bezmocne ostal až do zvuku gongu, ktorý oznamoval ráno. Druhovia vstali, popukali si kĺby a neprítomne jeden po druhom vychádzali z chatrče. Za Torganom sa ani neobzreli. Postupne dupot nôh ustával. Keď už stratil nádej, o dvere sa oprel Naguk. Torgan mu chcel všetko vykričať, no on mávnutím ruky uchlácholil naliehavé pazvuky. Lútostivo pokrútil hlavou.

„Češť tebe a všetkým hrdinom. Nech tvoju dušu Gorag ocení pokojom a moje strašné činy tresce s porozumením.“

Zapískal na malú drevenú píšťalku. O niekoľko minút pred chatrčou zastala talpaskula s dlhým vozíkom. Naguk zdvihol Torganovo bezvládne telo a naložil ho. Tresol zviera po kožuchu a pohnal ho do elfskej továrne, ktorú si Torgan deň čo deň obzeral. Keby sa nemohúcemu orkovi vrátila sila, zmlátil by ho domodra. Tak mohol iba nenávisťne zazeráť a mlčky sledovať cestu. Naguk zastavil vozík pred dvojkridlovými dverami. Vypriahol zviera, pretože nesmel ísť dovnútra a sám ho začal tlačiť.

... ..

Prechádzali okolo desiatky dlhých výrobných stolov, za ktorými pracovali orkské robotnice. Strhané tváre od únavnej roboty bez jedinej emócie boli otočené k práci. Dlhé vlasy, častokrát so šedinami, tvorili neupravené hniezda s chaoticky pozapletanými prameňmi. Špinavé a deravé kožené šaty im viali na tele a ne jeden by sa dovtípil, že už neboli ozdobou

Natália Gajdošíková, 23 rokov, Svidník

zvýrazňujúcou plné boky a prsia. Nadúvali sa im na tele ako mechy, pod ktorými už nebolo nič krásne, iba chudý driek a vytrčajúce kosti. Neprestajne zašivali natrhnuté mešce a plnili ich štrkom. Tie potom hádzali do predpripravených vozíkov. Tu ale ich cesta nekončila. Naguk obišiel robotnice a vrazil vozíkom do ďalších dvier. Ocitli sa v obrovskej hale, asi päťkrát väčšej, ako bola tá za nimi. V nekonečných radoch sa ťahali dlhé výrobné stoly, za ktorými pracovali stovky robotníč. Všetky mali ústa aj nos prekryté priesvitnou handrou. Ťažkými kladivami udierali do magických kryštálov kým sa z nich na konci nestal rúžový prášok. Ten zosypali do veľkých sklenených nádob, do ktorých pomaly kvapkala čierna zapáchajúca tekutina a za hlasného syčania z prášku robila sýtu tmavofialovú tekutinu – mágiu nového veku. Vyrobeného za pomoci čistej mágie a elixíru temnoty ukradnutého od čarodejníč. Otváral elfom možnosti, o ktorých sa im hádam nikdy predtým ani nesnívalo. Dal im moc raz a navždy sa zbaviť strachu pred zelenými primitívnymi kreatúrami, ktoré celé veky unášali ich deti a obetovali prastarému krvilačnému božstvu.

No čas ukázal na slabinu obrovskej sily. Ak oblúznení orkovia vdýchli pôvodnú mágiu hojne sa nachádzajúcu v komôrkach okolo kryštálov alebo pri ich drvení, oblúznenie pominulo než sa slnko dva razy objavilo na oblohe. Naguk mal dohliadať, aby všetci v bani mali na ústach svinstvo, telo riečnej riasy, ktorá ako jediná dokázala pohltiť mágiu. Ak sa mu to nepodarilo, musel sa postarať, aby čelili následkom.

Hala sa končila malou miestnosťou skrytou za špinavým závesom. Naguk popchal vozík cez plachtu a pristavil ho vedľa masívneho dreveného stola, sčernetého od tmavej orkskej krvi. Prekotúľal naň Torgana z vozíka. Elf mu bez slova dal ďalšie kúsky zošúľanej paprade a on s prázdny vozíkom odišiel. Miestnosť osvetľovalo iba niekoľko faklí. Žiara oranžových plameňov narážala na ostré čepele nožov povešaných po celej miestnosti. Orkovia sa nebáli smrti. Ani Torgan sa neľakol chladného ostria, posielajúce ho jediným rýchlym pohybom ku Goragovi po večné vykúpenie.

... ..

Chýlilo sa k večeru a Naguk sedel na tráve s ústami plnými červov. Bola to podradná robota, no dokým žil, nesťažoval si. Na rozdiel od jeho druhov, on nešiel do vojny s pokrikom a vztýčenou sekerou, ani neklal elfské lebky napoly. Elfovia ho aj so ženou zajali, keď sa schovávali v narýchlo vykopanej nore, ktorého vchod zakryl telami padlých bratov. Nimi sa kryl vtedy a aj teraz bude, aby ochránil pred strašnou smrťou milovanú Lamolu a malý život nesúci pod srdcom. Za každú cenu.

Natália Gajdošíková, 23 rokov, Svidník

Z úvah ho prerušilo hlasné chrupnutie. Hneď vedľa neho už ďalší ork nevedome hlodal chrupavky a napchával sa mäsom vlastných druhov, ktoré ho do rána ochromí. Pri pohľade, ako mu šľava z mäsa stekala po prehnutých pyskoch, odvrátil tvár.

„Chudák, Torgan.“